

Vlaanderen
verbeelding werkt

Jeugdonderzoeksplatform

Facts & Figures: Op weg naar volwassenheid: een profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd

Auteur: Susan Lagaert

Inleiding

In het nieuwe Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029 is 'de weg naar volwassenheid' één van de prioriteiten waarop wordt ingezet. De levensfase tussen 16 en 25 jaar is er een vol veranderingen: jongeren gaan verder studeren aan het hoger onderwijs of beginnen te werken, ze gaan alleen wonen en mogen gaan stemmen bij verkiezingen. In het boek *Jongeren in cijfers en letters 5* werd al ingegaan op de aspiraties van jongeren in deze levensfase met betrekking tot jobs en werk (Lagaert et al., 2024, p. 125-128). In deze Facts & Figures-fiche schetsen we het profiel van de schoolgaande jeugd in deze transitieleeftijd. We gaan in op de socio-economische en demografische kenmerken van de jongere en op verschillende aspecten die van belang zijn voor hun schoolse ervaringen, namelijk studiedruk, interesse in de leerinhoud, relatie met de leerkracht of docent, de (on)regelmatigheid van de schoolloopbaan en studentenjobs. We maken hierbij telkens een onderscheid tussen jongeren in de derde graad van het secundair onderwijs (5de, 6de of 7de jaar), jongeren die een graduaatsopleiding of professionele bachelor aan de hogeschool volgen¹ en jongeren die een universitaire opleiding volgen. De analyses zijn gebaseerd op de data van de JOP-postmonitor 2023. Deze monitor werd afgenomen bij 12- tot 25-jarige jongeren woonachtig in het Vlaamse Gewest via een gestratificeerde toevalssteekproef op het Rijksregister. In totaal namen 1650 jongeren deel. Hiervan volgen 606 jongeren les in de derde graad van het secundair onderwijs of aan het hoger onderwijs. Met het oog op de representativiteit van de resultaten voor de volledige groep van jongvolwassen schoolgaande jongeren werden de data gewogen² op basis van geslacht, leeftijd en onderwijsvorm (zie ook: Bradt, 2024, p. 11-42).

¹ De geobserveerde aantallen lieten niet toe een onderscheid te maken tussen jongeren die een graduaatsopleiding en een professionele bachelor aan de hogeschool volgen.

² Hierbij wordt in de analyses een groter of kleiner relatief gewicht gegeven aan de antwoorden van bepaalde personen afhankelijk van de respectievelijke onder- of oververtegenwoordiging van die groep in de JOP-data vergeleken met de verdeling in de populatie van Vlaamse jongeren.

Socio-economisch profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd

In relatie tot het socio-economische profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd, gaan we in op de mate waarin het gezin kan rondkomen met het gezinsinkomen en het hoogst behaalde diploma van de ouders. We gaan ook in op de gevolgde onderwijsvorm in (het laatste jaar van) het secundair onderwijs, omdat dit laatste element sterk samenhangt met de socio-economische status van het gezin waarin de jongere opgroeit. De resultaten worden weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1 Het socio-economische profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
Rondkomen met gezinsinkomen	(Zeer tot nogal) moeilijk rondkomen	47 _a	22,9%	38 _a	23,6%	32 _b	13,4%
	Nogal makkelijk rondkomen	67 _a	32,7%	49 _a	30,4%	66 _a	27,7%
	(Zeer) makkelijk rondkomen	91 _a	44,4%	74 _a	46,0%	140 _b	58,8%
Hoogst behaalde diploma van ouders	Geen diploma secundair onderwijs	6 _a	2,9%	6 _a	3,7%	9 _a	3,8%
	Secundair onderwijs	53 _a	25,6%	38 _a	23,5%	21 _b	8,8%
	Hoger onderwijs	125 _a	60,4%	111 _a	68,5%	208 _b	87,4%
	Onderwijsniveau onbekend	23 _a	11,1%	7 _a	4,3%	0 _b	0,0%
Gevolgde onderwijsvorm secundair onderwijs	ASO & KSO	61 _a	29,6%	67 _b	49,6%	205 _c	86,9%
	TSO	67 _a	32,5%	58 _a	43,0%	26 _b	11,0%
	BSO, Buso, DBSO, Leercontract, Duaal leren, 7 ^{de} jaar	78 _a	37,9%	10 _b	7,4%	5 _c	2,1%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Het financieel profiel van jongeren die schoollopen in de derde graad van het secundair onderwijs en zij die les volgen aan de hogeschool is gelijkaardig: een kleine helft komt uit een gezin dat (zeer) gemakkelijk kan rondkomen (44% - 46%), iets minder dan een kwart van de jongeren komt uit een gezin dat (nogal tot zeer) moeilijk kan rondkomen en zo'n 30% scoort tussenin. Jongeren die doorstromen naar universitair onderwijs hebben een significant gunstiger financieel profiel: bijna 60% komt uit een gezin dat (zeer) makkelijk kan rondkomen en minder dan 15% komt uit een gezin dat het financieel moeilijk heeft.

Ook wat het opleidingsniveau van de ouders betreft, stellen we een verschil in het profiel vast tussen de studenten die een universitaire opleiding volgen en zij die les volgen in de derde graad van het

secundair onderwijs of aan de hogeschool. Bijna 9 op de 10 universiteitsstudenten in de JOP-monitor heeft minstens 1 ouder met een diploma tertiair onderwijs, tegenover 60% bij de scholieren in de derde graad secundair en 69% bij de hogeschoolstudenten. **Wie een ouder heeft met een diploma hoger onderwijs stroomt dus zelf verhoudingsgewijs vaker door naar een universitaire opleiding.** Minder dan 1 op de 10 universiteitsstudenten heeft ouders met een diploma secundair onderwijs, tegenover een kwart van de jongeren in de derde graad van het secundair onderwijs of in een hogeschoolopleiding.

Tot slot illustreren de JOP-data dat jongeren uit het algemeen secundair onderwijs (ASO) en kunstsecundair onderwijs (KSO)³ in de eerste plaats doorstromen naar de universiteit en jongeren uit het technisch secundair onderwijs (TSO) naar een opleiding aan de hogeschool. Zo'n 87% van de universiteitsstudenten volgde ASO of KSO in het laatste jaar van het secundair onderwijs, tegenover 50% bij de hogeschoolstudenten. Omgekeerd komt 43% van de hogeschoolstudenten uit het TSO, tegenover slechts 11% bij de universiteitsstudenten.

Demografisch profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd

In relatie tot het demografische profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd gaan we in op het geslacht, de eventuele buitenlandse achtergrond en de thuistaal van de jongeren (Tabel 2).

Tabel 2 Het demografische profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
Geslacht ⁴	Man/jongen	112 _a	54,6%	65 _b	40,6%	112 _{a, b}	47,3%
	Vrouw/meisje	93 _a	45,4%	95 _b	59,4%	125 _{a, b}	52,7%
Buitenlandse achtergrond	Geen buitenlandse achtergrond	139 _a	69,2%	126 _{a, b}	78,8%	191 _b	80,3%
	Buitenlandse achtergrond	62 _a	30,8%	34 _{a, b}	21,3%	47 _b	19,7%
Thuistaal	(Meestal) Nederlands	155 _a	78,3%	140 _b	88,1%	207 _b	87,0%
	Soms tot altijd andere taal	43 _a	21,7%	19 _b	11,9%	31 _b	13,0%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Wat het demografische profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd betreft, valt in de eerste plaats op dat **jongeren met een buitenlandse achtergrond ondervertegenwoordigd zijn in het hoger**

³ In het voorjaar van 2023, toen de JOP-data verzameld werd, werd de derde graad van het secundair onderwijs nog gestructureerd op basis van de oude ASO/TSO/KSO/BSO-indeling. Intussen gebeurt de indeling in onderwijsvormen via finaliteiten (doorstroomgericht, arbeidsmarktgericht en onderwijsvormen die beide finaliteiten toelaten).

⁴ Jongeren hadden de optie om aan te geven of ze zich als non-binair of met een andere genderidentiteit identificeren, maar de geobserveerde aantallen waren te laag om deze groep jongeren voor de analyse in deze Facts & Figures-fiche apart te onderscheiden.

onderwijs en in het bijzonder aan de universiteit. Terwijl 30% van de leerlingen in de derde graad van het secundair onderwijs zelf een buitenlandse nationaliteit bij geboorte heeft of ouders heeft die dat hadden, geldt dit voor slechts 20% van de studenten in het hoger onderwijs. Ook wat de thuistaal betreft zien we verschillen. Terwijl 78% van de scholieren in de derde graad thuis meestal of altijd Nederlands spreekt, en 22% soms tot altijd een andere taal, is dat bij studenten hoger onderwijs 87-88% versus 12-13%. Tot slot wijzen de cijfers op een oververtegenwoordiging van meisjes onder de hogeschoolstudenten, tegenover de scholieren secundair onderwijs.

Onregelmatige schoolloopbanen bij de jongvolwassen schoolgaande jeugd

Niet alle jongeren hebben een even rechtlijnige schoolloopbaan. Sommige jongeren moeten een leerjaar hernemen (zittenblijven) of krijgen een uitsluiting voor bepaalde studierichtingen na een B-attest. Terwijl iets meer dan een kwart van de leerlingen in de derde graad secundair onderwijs en van de hogeschoolstudenten al eens een B-attest kreeg en 22% tot 26% al eens moest blijven zitten (in het lager of secundair onderwijs), ligt dit aandeel bij de universiteitsstudenten significant lager (zie Tabel 3). Bij deze laatste groep kreeg 16% al eens een B-attest en deed 8% al eens een jaar over. Het profiel van scholieren in het secundair onderwijs en hogeschoolstudenten loopt dus ook met betrekking tot de (on)regelmatigheid van de schoolloopbaan parallel.

Tabel 3 Onregelmatige schoolloopbaan: B-attesten en zittenblijven

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
Ooit een B-attest gekregen?	Nee	154 _a	74,4%	118 _a	73,3%	201 _b	84,5%
	Ja	53 _a	25,6%	43 _a	26,7%	37 _b	15,5%
Ooit blijven zitten?	Nee	152 _a	74,1%	125 _a	77,6%	219 _b	92,4%
	Ja	53 _a	25,9%	36 _a	22,4%	18 _b	7,6%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Schoolbeleving bij de jongvolwassen schoolgaande jeugd

Studiedruk en academisch zelfbeeld

De scholieren en studenten hoger onderwijs beantwoordden een reeks van stellingen over de studiedruk die ze ervaren en over hoe ze hun eigen academisch presteren evalueren (Tabel 4). Een minderheid, maar niet onbelangrijk deel van de Vlaamse schoolgaande jongeren ervaart flink wat studiedruk of schat het eigen academisch presteren niet zo goed in. We stellen wel bepaalde verschillen vast tussen jongeren in de derde graad van het secundair onderwijs en jongeren in het hoger onderwijs. **Een kwart tot een derde van de jongeren die schoollopen in het hoger onderwijs heeft het gevoel tot het uiterste te moeten gaan om de studie aan te kunnen** (25% bij hogeschoolstudenten en 33% bij universiteitsstudenten). Bij scholieren in de derde graad van het secundair onderwijs gaat 15% akkoord met deze stelling. Dit is dus een (significant) verschil van 10 tot

18 procentpunten. Bij de studenten in het hoger onderwijs rekent ongeveer 3 op 10 zich tot de betere studenten van de opleiding of klasgroep, terwijl dit bij scholieren in de derde graad van het secundair onderwijs bijna de helft is. Hogeschoolstudenten gaan ook het minst vaak (helemaal) niet akkoord met de stelling: 'ik verwerk de leerstof meestal trager dan de anderen van mijn klas/opleiding' (44%) en scholieren uit de derde graad secundair het vaakst (60%). Met andere woorden: hogeschoolstudenten schatten de snelheid waarmee ze de leerstof kunnen verwerken in vergelijking met studiegenoten statistisch significant slechter in dan scholieren. Tot slot geven universiteitsstudenten procentueel het vaakst aan dat de hoeveelheid te verwerken leerstof te groot is voor hen (19%) en jongeren uit het secundair het minst vaak (15%), maar dit verschil is niet statistisch significant.

Tabel 4 Ervaren studiedruk en academisch zelfbeeld

<i>Huidig gevolgde opleiding</i>		<i>3de graad secundair onderwijs</i>		<i>Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)</i>		<i>Universiteit</i>	
		N	%	N	%	N	%
De hoeveelheid te verwerken leerstof is te groot voor mij	(helemaal) niet akkoord	113 _a	54,6%	73 _a	45,9%	128 _a	54,0%
	tussen beide	63 _{a, b}	30,4%	61 _b	38,4%	63 _a	26,6%
	(helemaal) akkoord	31 _a	15,0%	25 _a	15,7%	46 _a	19,4%
Ik heb vaak het gevoel dat ik tot het uiterste moet gaan om mijn studie aan te kunnen	(helemaal) niet akkoord	122 _a	59,5%	62 _b	39,2%	102 _b	43,0%
	tussen beide	52 _{a, b}	25,4%	56 _b	35,4%	56 _a	23,6%
	(helemaal) akkoord	31 _a	15,1%	40 _b	25,3%	79 _b	33,3%
Ik verwerk de leerstof meestal trager dan de anderen van mijn klas/opleiding	(helemaal) niet akkoord	123 _a	59,4%	70 _b	44,3%	134 _{a, b}	56,5%
	tussen beide	46 _a	22,2%	48 _a	30,4%	54 _a	22,8%
	(helemaal) akkoord	38 _a	18,4%	40 _a	25,3%	49 _a	20,7%
Ik ben een van de betere studenten van mijn klas/opleiding	(helemaal) niet akkoord	37 _a	18,0%	51 _b	32,1%	97 _b	40,9%
	tussen beide	70 _a	34,0%	57 _a	35,8%	69 _a	29,1%
	(helemaal) akkoord	99 _a	48,1%	51 _b	32,1%	71 _b	30,0%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Interesse in leerinhoud

Drie vierde tot 80% van de jongvolwassen schoolgaande jongeren zijn tevreden over hun studiekeuze. Het aandeel jongeren dat ontevreden is, is beperkt (4% tot 7%). We stellen geen verschillen vast tussen scholieren en studenten hoger onderwijs. Het valt wel op dat studenten aan het hoger onderwijs significant vaker aangeven dat ze echt geïnteresseerd zijn in de meeste van hun vakken dan jongeren uit de derde graad secundair onderwijs. Terwijl minder dan de helft van de jongeren in de derde graad secundair (helemaal) akkoord gaat met de stelling ‘In de meeste van mijn vakken ben ik echt geïnteresseerd’, is dit bij hogeschool- en universiteitsstudenten respectievelijk 63% en 70% (zie Tabel 5).

Tabel 5 Interesse in leerinhoud

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
In de meeste van mijn vakken ben ik echt geïnteresseerd	(helemaal) niet akkoord	51 _a	24,8%	14 _b	8,8%	20 _b	8,5%
	tussen beide	57 _a	27,7%	45 _a	28,1%	52 _a	22,0%
	(helemaal) akkoord	98 _a	47,6%	101 _b	63,1%	164 _b	69,5%
Ik ben tevreden over mijn studiekeuze	(helemaal) niet akkoord	14 _a	6,8%	8 _a	5,0%	9 _a	3,8%
	tussen beide	41 _a	19,8%	26 _a	16,4%	37 _a	15,7%
	(helemaal) akkoord	152 _a	73,4%	125 _a	78,6%	190 _a	80,5%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Relatie met leerkrachten

De scholieren in het secundair onderwijs kregen een reeks vragen over hoe ze de relatie met hun leerkrachten ervaren. Deze cijfers worden in meer detail behandeld in het boek ‘Jongeren in cijfers en letters 5’ (Lagaert et al., 2024). Eén van deze stellingen was relevant voor studenten hoger onderwijs en werd ook aan hen voorgelegd (Tabel 6). We stellen vast dat jongeren die les volgen in het secundair onderwijs of aan de hogeschool significant vaker (helemaal) akkoord zijn met de stelling ‘Ik kan openlijk mijn mening geven, ook als die verschilt van die van de leerkrachten/docenten’ dan universiteitsstudenten. Terwijl slechts iets meer dan de helft van de universiteitsstudenten het gevoel heeft openlijk hun mening te kunnen geven (52%), heeft ongeveer 64% van de scholieren in de derde graad en de hogeschoolstudenten dat gevoel.

Tabel 6 Relatie met leerkrachten

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
Ik kan openlijk mijn mening geven, ook als die verschilt van die van de leerkrachten/docenten	(helemaal) niet akkoord	30 _a	14,6%	17 _a	10,8%	44 _a	18,6%
	tussen beide	44 _a	21,5%	39 _a	24,7%	71 _a	30,0%
	(helemaal) akkoord	131 _a	63,9%	102 _a	64,6%	122 _b	51,5%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Studentenjobs

Drie kwart of zelfs iets meer van de schoolgaande jongvolwassenen voert een studenten- of vakantiejob uit (Tabel 7). Hiervan werkt 81% tot 84% in de schoolvakanties en 55% tot 58% in de weekends tijdens het schooljaar. Scholieren uit de derde graad voeren significant vaker een bijbaantje uit tijdens de andere schoolvakanties dan universiteitsstudenten (59% versus 37%). Universiteitsstudenten werken evenwel veel vaker op weekdays tijdens het schooljaar dan scholieren in de derde graad (44% versus 21%). Niettemin valt op dat in alle groepen, ook bij jongeren uit het secundair, een aanzienlijk deel van de jongeren werkt op schooldagen. Meer informatie over de rol van bijbaantjes in het leven van de Vlaamse jeugd kan nagelezen worden in de *Facts & Figures-fiche* rond dit thema (Spruyt, 2024).

Tabel 7 Bijbaantjes

Huidig gevolgde opleiding		3 ^{de} graad secundair onderwijs		Hogeschool (graduaat of prof. bachelor)		Universiteit	
		N	%	N	%	N	%
Bijbaantje afgelopen 12 maanden?	Nee	51 _a	25,4%	33 _a	20,6%	59 _a	24,8%
	Ja	150 _a	74,6%	127 _a	79,4%	179 _a	75,2%
Periode bijbaantje (uitgedrukt in % van de jongeren die een bijbaantje uitvoeren, meerdere periodes konden aangeduid worden)	Tijdens de zomervakantie	122 _a	81,3%	105 _a	82,7%	151 _a	84,4%
	Tijdens andere schoolvakanties	88 _a	58,7%	63 _{a, b}	49,6%	67 _b	37,4%
	In de weekends tijdens het schooljaar	88 _a	58,3%	69 _a	54,8%	103 _a	57,2%
	Op weekdays tijdens het schooljaar	31 _a	20,7%	41 _{a, b}	32,5%	79 _b	44,1%

Percentages met verschillend superscript verschillen significant ($p < 0,050$) van elkaar (op basis van een z-test met Bonferroni-correctie).

Samenvatting

Deze Facts & Figures-fiche beschrijft het profiel van de jongvolwassen schoolgaande jeugd en vergelijkt scholieren uit de derde graad secundair onderwijs, hogeschool- en universiteitsstudenten naargelang hun socio-economische en demografische kenmerken en op verschillende aspecten die van belang zijn voor hun schoolse ervaringen, namelijk studiedruk, interesse in de leerinhoud, relatie met de leerkracht of docent, de (on)regelmatigheid van de schoolloopbaan en het uitvoeren van studentenjobs. Deze beschrijvende analyses gebeuren op basis van de JOP-monitor uit 2023.

Jongeren in de derde graad secundair, hogeschoolstudenten en universiteitsstudenten hebben een verschillend socio-economisch en demografisch profiel. Jongeren die een universitaire opleiding volgen, komen aanzienlijk vaker uit gezinnen die makkelijk rondkomen en hebben veel vaker ouders met een diploma hoger onderwijs dan scholieren in de derde graad secundair of hogeschoolstudenten. Jongeren met een buitenlandse achtergrond en jongeren die thuis geen Nederlands spreken, zijn duidelijk ondervertegenwoordigd in het hoger onderwijs. De gekozen onderwijsvorm in het secundair onderwijs blijkt, niet onverwacht, ook sterk bepalend voor de verdere doorstroom: universiteitsstudenten komen vaker uit het ASO en KSO, terwijl hogeschoolstudenten vaker TSO volgden in het secundair. Intussen is het secundaire onderwijslandschap gereorganiseerd. Toekomstige analyses zullen moeten uitwijzen op welke manier de keuze voor specifieke studierichtingen in het secundair al dan niet blijft samenhangen met specifieke hoger onderwijsstrajecten.

Daarnaast illustreren de JOP-cijfers dat schoolloopbanen voor veel jongeren niet volledig rechtlijnig verlopen. Scholieren in de derde graad secundair en hogeschoolstudenten hebben ongeveer even vaak een B-attest gekregen of zijn blijven zitten, terwijl universiteitsstudenten deze ervaringen duidelijk minder rapporteren. Op het vlak van schoolbeleving komen belangrijke verschillen naar voren. Studenten in het hoger onderwijs – en vooral universiteitsstudenten – ervaren vaker hoge studiedruk en twijfelen meer aan hun academische kunnen dan leerlingen in de derde graad secundair. Ze geven ook minder vaak aan dat ze openlijk hun mening kunnen uiten in interactie met docenten. Tegelijkertijd zijn studenten in het hoger onderwijs meer geïnteresseerd in de inhoud van hun vakken, en zijn jongeren in alle onderwijstypes overwegend tevreden met hun studiekeuze.

Tot slot blijkt het uitvoeren van een bijbaantje populair bij alle bestudeerde groepen. Ongeveer drie kwart heeft een studenten- of vakantiejob. Universiteitsstudenten werken echter opvallend vaker op weekdays tijdens het schooljaar dan scholieren in de derde graad secundair onderwijs. Niettemin valt op dat in alle groepen, ook bij jongeren uit het secundair, een aanzienlijk deel werkt op schooldagen (21% tot 44% van de jongeren met een bijbaantje).

Implicaties voor beleid en praktijk

De JOP-cijfers tonen duidelijke verschillen in de socio-economische en demografische profielen van schoolgaande jongeren in de laatste graad van het secundair onderwijs en in het hoger onderwijs en met betrekking tot hun schoolloopbaan en schoolse ervaringen. Deze patronen wijzen op diverse aandachtspunten voor het beleid en praktijk.

Een eerste aandachtspunt heeft betrekking op **het verminderen van sociale ongelijkheden in de doorstroom naar het hoger onderwijs**. De cijfers tonen dat universiteitsstudenten aanzienlijk vaker uit gezinnen komen die financieel gemakkelijk kunnen rondkomen, terwijl jongeren in het secundair

en hogeschoolonderwijs vaker een moeilijker financiële thuissituatie rapporteren. We stellen tevens vast dat de overgrote meerderheid van de universiteitsstudenten zelf tertiair opgeleide ouders heeft, terwijl het aandeel jongeren met ouders met een diploma hoger onderwijs significant lager ligt bij de scholieren in de derde graad secundair en bij de hogeschoolstudenten. Het aandeel jongeren met een buitenlandse achtergrond ligt ook merkbaar lager in het hoger onderwijs dan in de derde graad secundair. Deze cijfers illustreren dat financiële en andere drempels nog steeds doorwerken in de keuze voor en toegang tot het hoger onderwijs.

Een tweede aandachtspunt betreft de **ruimte voor open communicatie met leerkrachten en docenten**. Universiteitsstudenten geven minder vaak aan dat ze openlijk hun mening kunnen geven dan scholieren of hogeschoolstudenten. Dit kan erop wijzen dat studenten in universitaire contexten een grotere afstand ervaren tot docenten. Maar ook bij de secundaire scholieren en hogeschoolstudenten is er een aanzienlijk deel van de jongeren dat niet het gevoel heeft openlijk de eigen mening te kunnen geven, ook als die afwijkt van die van de lesgevers. Praktijken die inzetten op interactie en participatie zijn dus voor alle schoolgaande jongeren belangrijk.

Een laatste aandachtspunt heeft betrekking op het **bewaken van een gezonde balans tussen studeren en werken**. Omdat een aanzienlijk deel van de schoolgaande jongvolwassenen, ook scholieren in het secundair onderwijs, werkt tijdens de schoolweken, en universiteitsstudenten relatief vaak op weekdagen werken, is het zinvol om aandacht te besteden aan de mogelijke impact op hun studieresultaten, de ervaren studiedruk en tijdsdruk in het algemeen.

Referenties

Bradt, L. (2024). Inleiding: naar een nieuwe “staat van de jeugd.” In S. Lagaert, S. Pleysier, J. Put, J. Siongers, B. Spruyt, & L. Bradt (Eds.), *Jongeren in cijfers en letters 5 : bevindingen uit de JOP-monitor 2023* (pp. 11–42). Gent: Owl Press.

Departement Cultuur, Jeugd & Media. (2025). *Jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029*. Brussel: Departement Cultuur, Jeugd en Media. Online raadpleegbaar via: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/jeugd-en-kinderrechtenbeleidsplan-2025-2029>.

Lagaert, S., Pleysier, S., Put, J., Siongers, J., Spruyt, B., & Bradt, L. (Eds.). (2024). *Jongeren in cijfers en letters 5: bevindingen uit de JOP-monitor 2023*. Gent: Owl Press. Online raadpleegbaar via: <https://jeugdonderzoeksplatform.be/project/jongeren-in-cijfers-en-letters-5-bevindingen-uit-de-jop-monitor-2023/>.

Spruyt, B. (2024). *Facts and Figures: bijbaantje*. Brussel: Jeugdonderzoeksplatform. Online raadpleegbaar via: <https://jeugdonderzoeksplatform.be/project/facts-and-figures-bijbaantje/>